

Hygienombudets roll – ansvarsfördelning och arbetssätt vid SÄS

Förändringar sedan föregående version
Uppdaterade länkar och föreskrifter.

Sammanfattning

Riktlinjen beskriver - som en del i ett ledningssystem -
hygienombudets ansvarsområden samt de rutiner för inrapportering
av följsamhetsmätning för basala hygienrutiner som ska göras med
stöd av närmaste chef.

Hygienombudet utses personligen av vårdenhetschef (VEC)/läkarchef
för att driva de vårdhygieniska frågorna på sin enhet med stöd av
vårdhygienisk expertis.

Bakgrund och syfte

Med vårdskador menas lidande, kroppslig eller psykisk skada eller
sjukdom och dödsfall som hade varit möjliga att undvika. En
omfattande del av alla vårdskador utgörs av vårdrelaterade
infektioner.

Ett systematiskt arbete för en [god hygienisk standard](#) på enhetsnivå
med stöd av vårdhygienisk expertis syftar till att begränsa antalet
vårdrelaterade infektioner och minska risken för smittspridningar.
Hygienombudet utses av vårdenhetschef/läkarchef för att tillsammans
med denne bedriva det arbetet.

Förutsättningar

- **Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30 5**

I kap §1 anges att ”Hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska vara av god kvalitet med en god hygienisk standard”.

- **Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)**

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ålägger vårdgivaren att utöva egenkontroll. Vårdgivaren ansvarar för att säkerställa och ta fram de processer och rutiner som behövs för en god vårdhygienisk standard och att denna standard följs av medarbetarna [1].

Vilka rutiner som behövs för att säkerställa att reglerna följs kan variera beroende på vilken typ av verksamhet som bedrivs.

- **Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:10) om risker i arbetsmiljön**

Avdelning VI i denna föreskrift anger de säkerhetsåtgärder som krävs vid arbetsmiljörisker kopplade till smitta [2].

- **Basal hygien i vård och omsorg (SOSFS 2015:10)**

Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg syftar till att förebygga och förhindra smittspridning och infektioner i vård och omsorg [3].

Ansvarsområden för hygienombud

Hygienombudet ska regelbundet beredas schematid för att utföra nedan listade arbetsuppgifter:

- Medverka med sin kompetens i enhetens arbete att minska VRI utifrån verksamhetens handlingsplan tillsammans med VÖL och VEC.
- Kontinuerligt uppdatera alla medarbetare på enheten om tillämpningen av basala hygien- och klädregler.

- Nya medarbetare ska i samband med anställning utbildas i SÄS hygienpolicy, se också riktlinje [Basala hygienrutiner och klädregler vid SÄS](#) samt broschyren [Rena händer rätt klädd](#) på vårdhygiens webbplats [4, 5].
- Vara uppdaterad i de vårdhygieniska avsnitten i SÄS styrdokument och Vårdhandboken.
- Ansvara för att [följsamhetsmätning av basala hygienrutiner](#) och klädregler görs månatligen på den egna enheten.
- Tillsammans med vårdenhetschefen delta i egenkontroll för vårdhygienisk standard (se rubrik [Vårdhygienisk standard](#)), eventuellt konsultrond på respektive enhet och i förekommande fall delta på klinikens STRAMA/vårdhygien dialogmöte.
- Arbeta med att förbättra/förändra och utvärdera någon eller några hygienrutiner inom enheten. Egenkontroll i vårdhygienisk standard samt resultat från följsamhetsmätning kan vara grunden för det arbetet.
- Vid behov samverka med andra avdelningar/enheter för att få en samsyn i vårdhygieniska frågor. Vara kontaktperson gentemot vårdhygien.
- Delta i hygienombudsträffar för hygienombud en gång per termin (se rubrik [Hygienombudsträffar](#)).

Vårdhygienisk standard

God hygienisk standard innebär att lokaler, utrustning, organisering och planering av verksamheten utformas så att risken för infektioner och smittspridning blir så liten som möjligt.

[Egenkontroll vårdhygienisk standard - Södra Älvsborgs Sjukhus](#) [6].

Utförande

Utbildning

Nya hygienombud ska genomgå hygienombudsutbildning anordnad av Vårdhygien, SÄS, i samband med att de får sitt uppdrag.

Följsamhetsmätning för basala hygienrutiner och klädregler (BHK) ska göras på alla sjukhusets enheter med patientnära verksamhet.

Uppföljning

Formell redovisning av analyserade data

Vårdenhetschef ansvarar för att regelbundet ta ut rapporter om BHK, analysera data på klinisk nivå samt återkoppla resultatet till verksamhetschef samt berörda team/personalgrupper.

Hygienombudsträffar

Hygienombudsträffar för SÄS anordnas av vårdhygien minst en gång per termin. Hygienombud och medarbetare från vårdhygien träffas för:

- information och diskussion kring samordning av arbetssätt
- lärande över vårdgränser och utbyte av erfarenheter

Arbetsgrupp

För innehållet svarar

Jon Edman Wallér, hygienläkare, vårdhygien, SÄS

Linda Hallberg, hygiensjuksköterska, vårdhygien, SÄS

Remissinstanser (utgåva 1)

Verksamhetschefer, SÄS

Källförteckning

1. Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). Socialstyrelsens författningssamling.
www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2011-6-38.pdf
2. Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:10) om risker i arbetsmiljön. Arbetsmiljöverkets författningssamling.
<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/afs-202310/>
3. Basal hygien i vård och omsorg (SOSFS 2015:10). Socialstyrelsens författningssamling

www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/201510-om-basal-hygien-i-var-d-och-omsorg

4. Basala hygienrutiner och klädregler vid SÄS. Sjukhusövergripande riktlinje, SÄS
<https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrande-dokument>
5. Broschyren ”Rena händer, Rätt klädd”. vgregion.se
<https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/var-d/medicinska-omraden/var-dhygien-och-smitta/informationsmaterial2/>
6. Vårdhygienisk egenkontroll - Södra Älvsborgs Sjukhus. Vårdhygien, SÄS
<https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/var-d/medicinska-omraden/var-dhygien-och-smitta/var-dhygienisk-egenkontroll/>

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Jon Edman Wallér, (joned6), Specialistläkare

Granskad av: Jon Edman Wallér, (joned6), Specialistläkare

Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Dokument-ID: SAS9642-738863596-96

Version: 6.0

Giltig från: 2025-12-05

Giltig till: 2027-12-05